וכי עדרו שורף. רבא קא מהדר ליה לרב נחמן ולטעמיך וכי עדרו הזקיקו הכתוב לשרוף ונתן וכולן נשרפין אצל הדשן: **הכא במאי עסקינן.** שהעלילו לתוכה **אומן.** לשלח אותו לעזאזל (ויקרא טז): **אם הגשמה.** שקליס שהניחו בחדר וממלטין הגזברין מהן שלש קופות לתרומה לקנות מהן קרבנות צבור תמידין ומוספין: **נעידנא דאיפחזאי.** קופה קמייתא להקריב ממנה: **לא ליפחזאי נפרייפא.** שהרשעה נראית להקדש משנתרמה אצל שעיר של יוה"כ שלא לא נראה לשלוח עד שגמרו כל מתנות הלמים וכשגמרו נראה אחרון כראשון: **ואחר כך נמלא הרשון.** או קודם מלות הלרבעה עשר או אחר מלות ואף אמר רבי יוסי מלוה הרשון ואף על פי שהופרש השני קודם מלות וכי מעט מלות תרוייהו אימזו כי הדדי להה כל כמה דלא מעט זמן שחיטת הפסח לא אימזי קמא:

הדרן עלך הוציאו לו

שני שעירי: נמראה. שניהן נכנסים לו שחורים (ע) או א] סתופים: **ויאמר אם של שם אם מא וכו'.** הכי מיפרש אם של שם אם מת יאמר זה שעלה וכו' ואם של עזאזל מת יאמר זה שעלה וכו': **והשני.** אם של עזאזל מת ועכשיו יש כאן שנים נשם לשם אחד שנשתר מזוג רשעו ואחד מזוג שני (ב) נאחד יתכפר והשני יעשה וכן אם של שם מת והרי יש כאן שנים לעזאזל אחד ימלא והשני יעשה וכגמרא (ג) מפרש אימזו שני אם של שני שנזוג רשעו: **שאין חטאת נכנר מפה.** דכי גמירי חמש חטאות ביחיד גמירי וטעמא מפורש בהוריות (דף ו.) ובתמורה (דף טו.) מה מצינו ולד חטאת ותמורת חטאת וחטאת שמתו בעליה שלא תמלאם בנבור אף (ג) שכפרו בעליה ואע"פ שאפשר להיות בנבור לא נאמרה אלא ביחיד: **ועוד אמר רבי יהודה.** בגמרא (ג) מפרש מאי אתא לאוסופי: **יאום המשתלח.** ויביא שנים ויגריל עליהן בתחילה:

גמ'

שני שעירי נמראה וכו'. (ו)חד למראה וחד לקומה וחד לדמים. נראה לי דהיינו מליצה דר' יהודה דאי מליצה דר' שמעון הא דריש ליה לדרשה אחריתי בפ"ק דשבועות (דף יג.) ולקח את שני השעירים מקיש שעיר המשתלח לשעיר הפנימי (ו) מה שעיר הפנימי לינו מכפר על ישראל בשאר עבירות אף שעיר המשתלח לינו מכפר על הכהנים בשאר עבירות ונקאר אתם ורבי יהודה להכי לימקום שיהו שוין במראה ובקומה ובדמים אבל משקל לא מה שיוכלו. מכל מקום בעינן שיהו שוין במראה ובקומה כל מה שיוכלו. מ"כ. **ולקיחתו באחת.** כגון שלקחו משקל אחד ביחד או משני בני אדם וכגון שעשו שניהם שלית לקבל המעות, דבהקדש מעות קונות דכתיב ומן הכסף וקח לו. יכול זוג שני? ולקיחתו כאחת בעינן לקנות למצות, היינו לפי שעיקר מצוותה [ליהנ] שלא מלאכתו. וא"ת דלקיחתו יכולה לעשות יום הכפורים כלשמעינן בפסחים פרק אלו דברים [סו, ב] ובשבת פרק קג א מיי' פ"ב מהל' שקלים הלכה ז:

קד ב מיי' פ"ד מהל' קרבן פסח הל' ו:

א ג ד ה מיי' פ"ה מהל' עבודת יום"כ הל' יד:

ב ו ז ח שם הלכה טו:

רבינו חננאל

ואפי' לר' אלעזר ור' שמעון דאמר כולן נשתפין, בשעיר המשתלח אם אבד והביא אחר ואחר כך נמצא הראשון אחד משלח לדברי הכל. שנאמר ושלח אותו לעזאזל אותו אחד ושלח שנים. איזה משלח רב בפי משמיה דרבא [אמר] ראשון משלח סבר לה כר' יוסי דאמר מצוה בראשון כו'.

הדרן עלך הוציאו לו

שני שעירי שני שעירי יום הכפורים מצותן שיהו שוין כו'.

תום' ישנים (המשך)

פרק ששי מתני'. **שני שעירי יום הכפורים מצותן [שיהיו שוין] במראה ובקומה.** ופע"ג דממרינן בפרק בן סורר ומורה [סנהדרין עג, ב] דבן סורר ומורה לא היה ועד שיהא אביו ואמו שוים בכמיה בענו זה בדעינן שיהו אביו ואמו שוין במראה ובקומה וזה לי ליפסר להיות, אלא נבי בהמה מיבע יכול להיות ושע"פ שאין ממש דומות זו לזו דממרינן בירושלמי [סנהדרין פ"ג ה"ט] דפליגי תיפוי בהמה דומה לחבירתה, מכל מקום בעינן שיהו שוין במראה ובקומה וכל מה שיוכלו. מ"כ. **משהגריל עליהם** מ"כ. **משהגריל עליהם** מת יביא שנים בתחילה בר'. וע"פ אמתי לא מוכח בפ"ק דשבועות [ג, ב] ולר' נחמיה מיבע דלא מת אלא אחד מהן ולא שנים. ומיהו אפשר דלא מיירי הכא אלא בשעיר המשתלח שהוא מת ולא בשעיר הנעשה בחוץ.

מוסף רש"י

תורמין. כהנים, את הלשכה. נותנין משקלי שנה זו לתוכה לקנות מהן קרבנות צבור לכל השנה (מגילה כא:). **אלא ר' יוסי דפסח.** דהא הכא לא אימחזי קמא עד דאימחזי בתרא שהרי אין זמן שחיטת הפסח אלא לאחר מלות וקודם לכן אצל לשון הוסיפו שני ונמלא לשון וכי כשהגיע זמן שחיטה ואפילו הכי קאמר ר' יוסי מלוה כגון שקלים (לקמן סד.).

הדרן עלך הוציאו לו

נשפך הדם. על הכפרן של שעיר הנעשה בפנים (מנחות נט:). **ימות המשתלח.** למיתה ניתה (זבחים לד:). **מת המשתלח ישפך הדם.** על מבזו על הקרקע ויבית שנים אחרים (מנחות נט:).

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה במראה וכו' או שחופים. כל"ל:

מוסף רש"י

תורמין. כהנים, את הלשכה. נותנין משקלי שנה זו לתוכה לקנות מהן קרבנות צבור לכל השנה (מגילה כא:). **אלא ר' יוסי דפסח.** דהא הכא לא אימחזי קמא עד דאימחזי בתרא שהרי אין זמן שחיטת הפסח אלא לאחר מלות וקודם לכן אצל לשון הוסיפו שני ונמלא לשון וכי כשהגיע זמן שחיטה ואפילו הכי קאמר ר' יוסי מלוה כגון שקלים (לקמן סד.).

הדרן עלך הוציאו לו

נשפך הדם. על הכפרן של שעיר הנעשה בפנים (מנחות נט:). **ימות המשתלח.** למיתה ניתה (זבחים לד:). **מת המשתלח ישפך הדם.** על מבזו על הקרקע ויבית שנים אחרים (מנחות נט:).

הגהות הב"ח

(ע) רש"י ד"ה במראה כו' שלא ממצאם בכתוב אף חטאת שכפרו בעולה:

תום' ישנים

אלא לרב פפי משמיה דרבא מאי קסבר כו'. וסבירא ליה דטעמא דגמר כפרה הוא לא שייך בשעיר המשתלח אלא בשעיר שעמו, ובפר שגוף הכפרה בו. וקשה להר"י אלנתן מדרשה דייקא מתני' דפ' שני שעירי כוותיה דקתני מת יביא שנים (הגריל) [ויגריל] עליהם ויאמר אם של שם אם מת זה שעלה עלי הגורל נשם שיקריב ממתיו כו' והשני יתכפר, אלמא קמע משתלח אף אי יכול לדחוק ולומר כמו שמפרש שבוזג לקמן כמו שמפרש ר' יוחנן לקמן בפירקין פרקין [סה, ב]. **שש שעות שש שעות באין בו'.** בתוספתא [שקליס פ"ב] מפרש מרם הלשעות ואומר כדי זה מלכך יבריאל על כל לרך יבריאל, מרם לא הגיה ואומר מרי זה מעמון ומואב פי' מבני יבריאל הדרים שם, מרם לא השלישית ואומר מרי זה מבבל כו'. ומיהא למה עשה כך והלא כולן שופטין כל כל יום ויום. ואומר ריב"ע כולן מפרים נשם כולן אלא הרשעה נקלעה על שם לרך יבריאל והשניה על שם אומן שמניחין אחריהן והשלישית על שם אומן שאחריהם. ע"ע למה הן עושין כך. **ואם שני מובחר כו'.** גבי שעיר לא שייך למימר מובחר כמו גבי פסח שאכילתו מצוה. הדרן עלך **הוציאו לו**